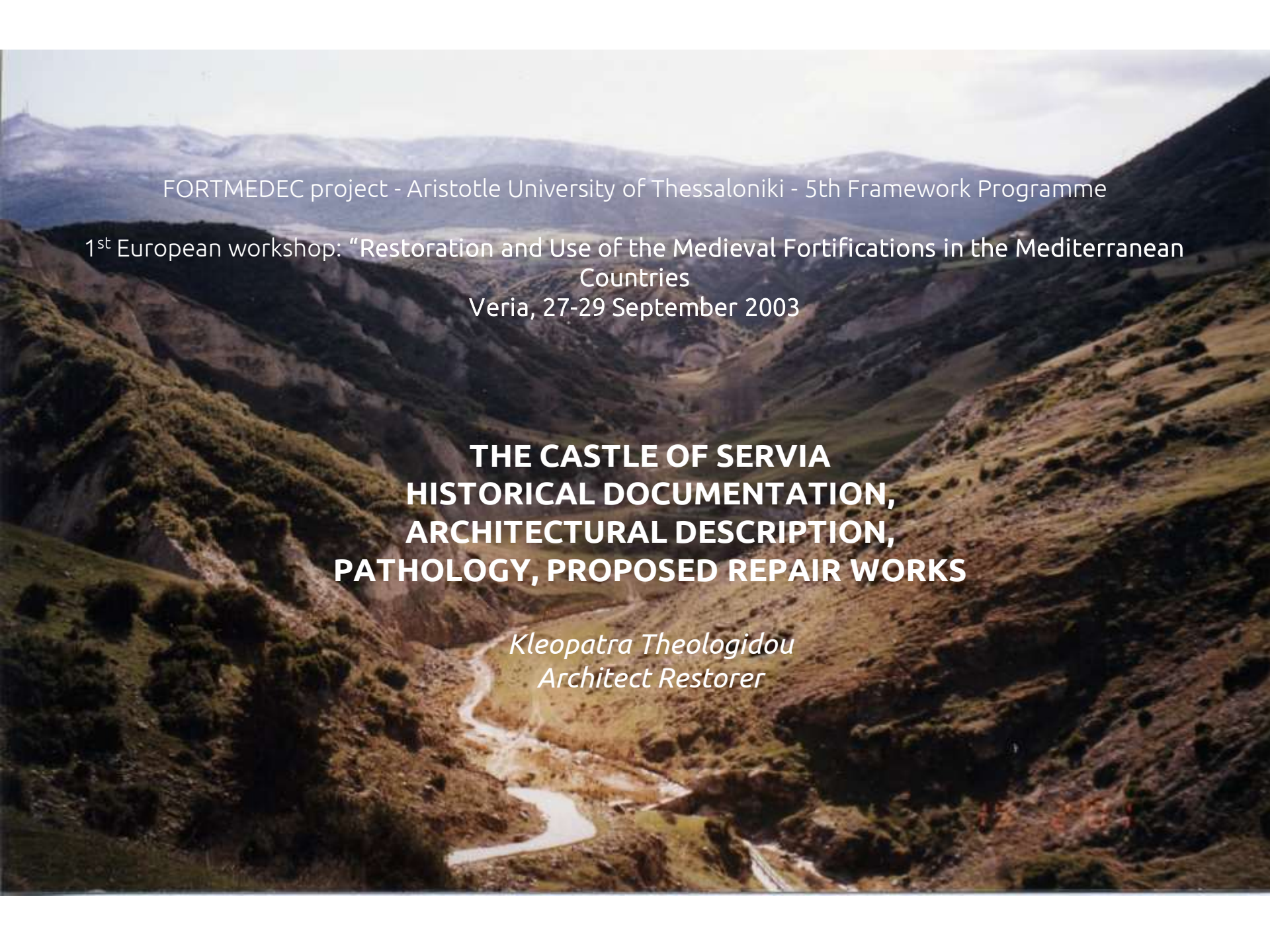




FORTMEDEC project - Aristotle University of Thessaloniki - 5th Framework Programme

1st European workshop: "Restoration and Use of the Medieval Fortifications in the Mediterranean Countries

Veria, 27-29 September 2003

**THE CASTLE OF SERVIA
HISTORICAL DOCUMENTATION,
ARCHITECTURAL DESCRIPTION,
PATHOLOGY, PROPOSED REPAIR WORKS**

*Kleopatra Theologidou
Architect Restorer*



Τεκμηρίωση

1. Διερεύνηση της ιστορίας του κάστρου των Σερβίων
2. Δομή και Αρχιτεκτονική του κάστρου
3. Στοιχεία για την οικοδομική ιστορία του
4. Σημερινή κατάσταση – Παθολογία των υφιστάμενων ανωδομών
5. Στοιχεία για τη σύγχρονη πόλη

Η έρευνα αυτή θα συμβάλλει:

- Να εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας για το παρελθόν
 - Να κατανοήσουμε την ιστορία του κάστρου
 - Να ερμηνεύσουμε τα αίτια των βλαβών του
 - Να γνωρίσουμε τις σημερινές συνθήκες του χώρου που το περιβάλλει
-
- Όστε να προτείνουμε λύσεις που:
 - Θα το διαφυλάξουν ως υλική μαρτυρία του παρελθόντος
 - Θα άρουν, κατά το δυνατόν, τα αίτια των βλαβών του
 - Θα το εντάξουν αρμονικά στη σύγχρονη ζωή της πόλης

Χρονολόγιο Chronography

6 th century Emperor Justinian (527-565)	Castle's foundation (?)
Emperor Leon Vardas (813-820)	The castle was repaired (?).
10 th century Emperor Konstantinos Porfirogenitos (905-959)	First written reference by Konstantinos Porfirogenitos.
Emperor Romanos Lekapinos. (920-944)	Second repair of the castle.
995-1001	Bulgarian occupation (Samuel).
1001 Emperor Basilios II (976-1025)	Rejoined the Byzantine Empire.
1018	Demolished by Emperor Basilios II
1204	Occupied by the Francs crusades.
1216 (Theodoros Doukas)	Under the Despotate of Epirus.
1257	Repaired by Michail B' (1231-1271), who offered it to the kingdom of Nicaea.
1341	Occupied by the Serbians, under Stefanos Dousan
A few years later	Conceded to the Byzantine Empire, according to special treatment
End of 15 th century	Under Ottoman rule

Χρονολόγιο Chronography

1745	The headquarters of the bishopric, which was in Servia from the 9 th century, was moved to Kozani
1912	Joined the Greek State
1941	Bombarded by the German troops
1943	Burned by the Italian troops

Κάστρο Σερβίων
Castle of Servia



Βασιλική Σερβίων Basilica of Servia



Κάστρο Σερβίων
Castle of Servia



Διάμεσο τείχος

Inner enclosure



Ακρόπολη Acropolis



Ακρόπολη
Acropolis

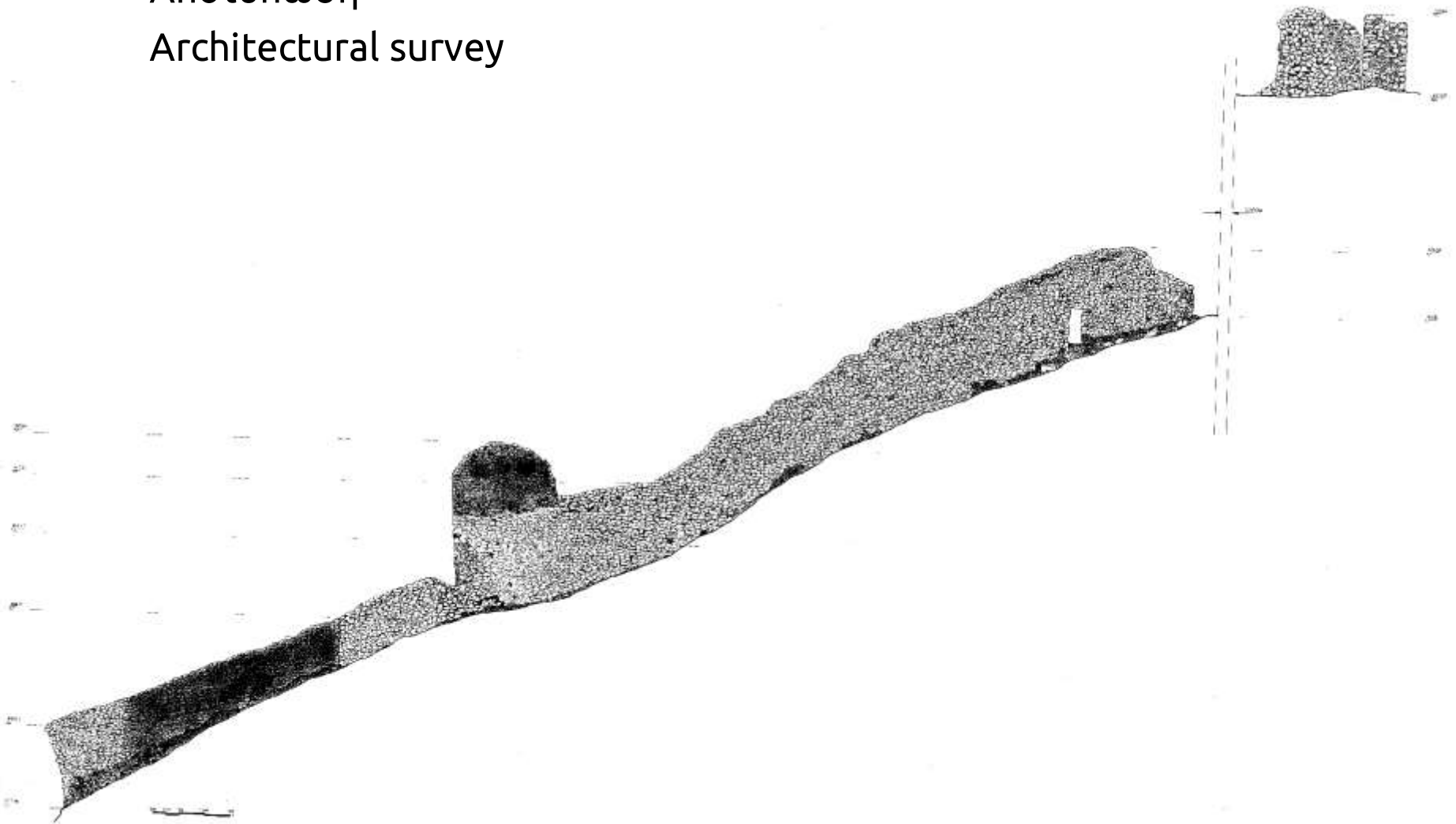


Ακρόπολη
Acropolis

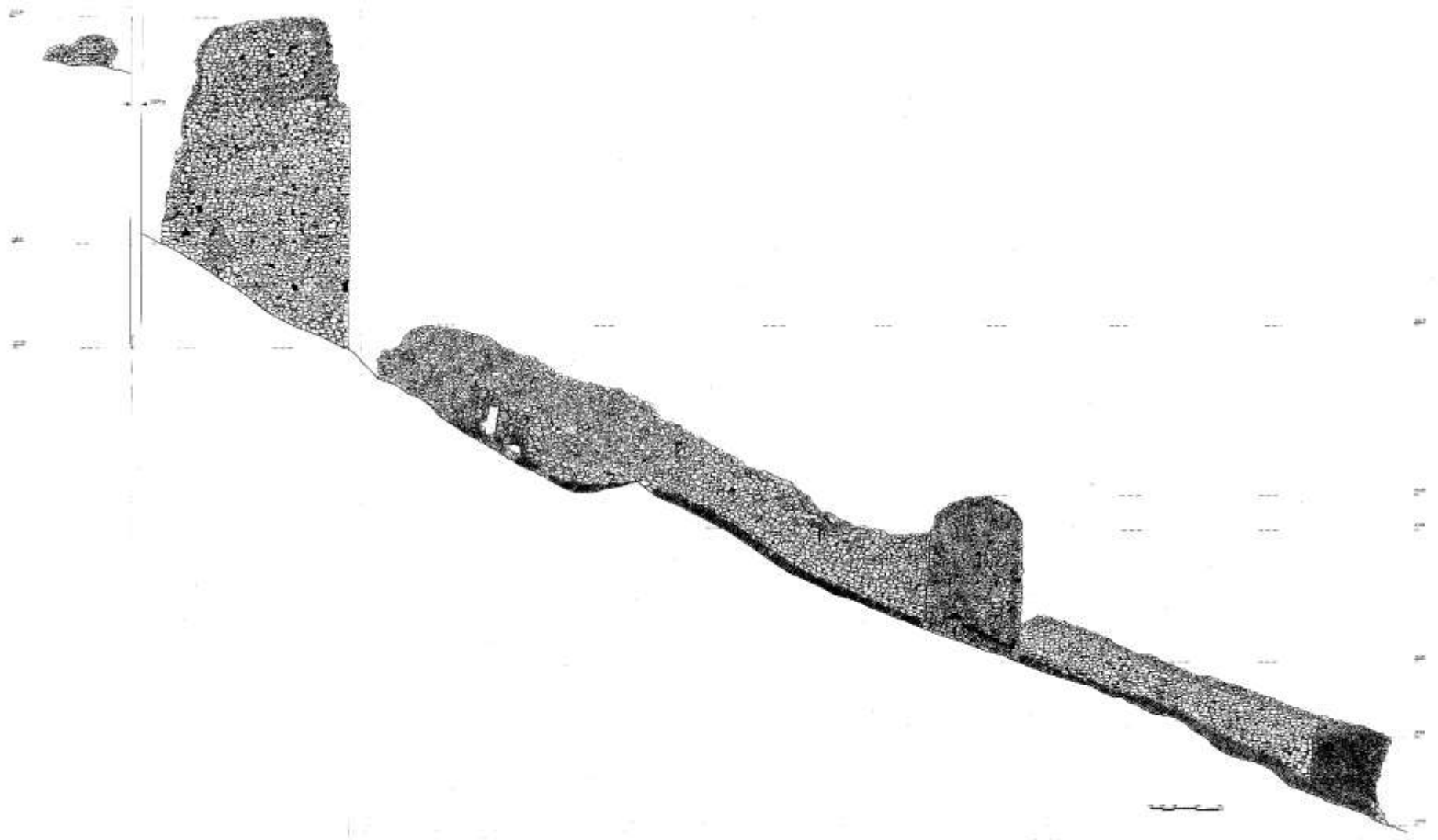




Αποτύπωση
Architectural survey

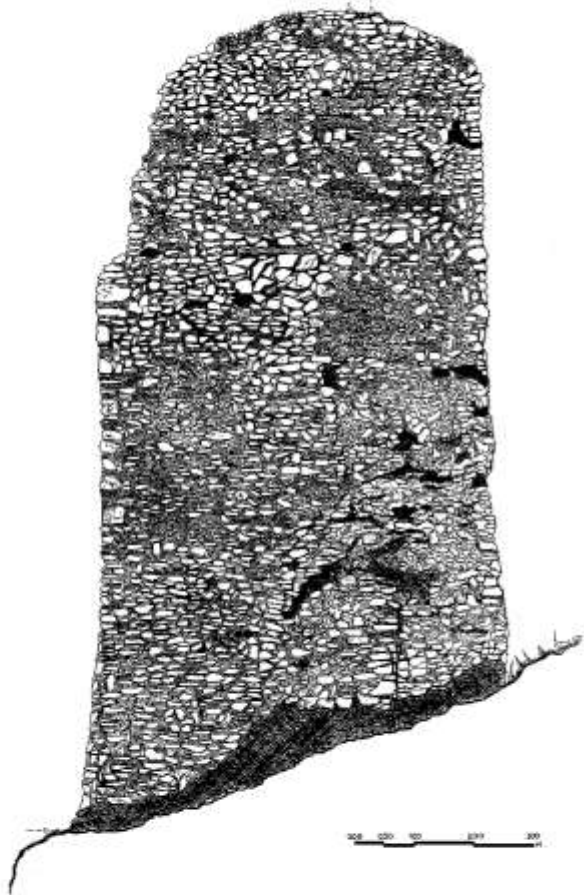


Αποτύπωση
Architectural survey



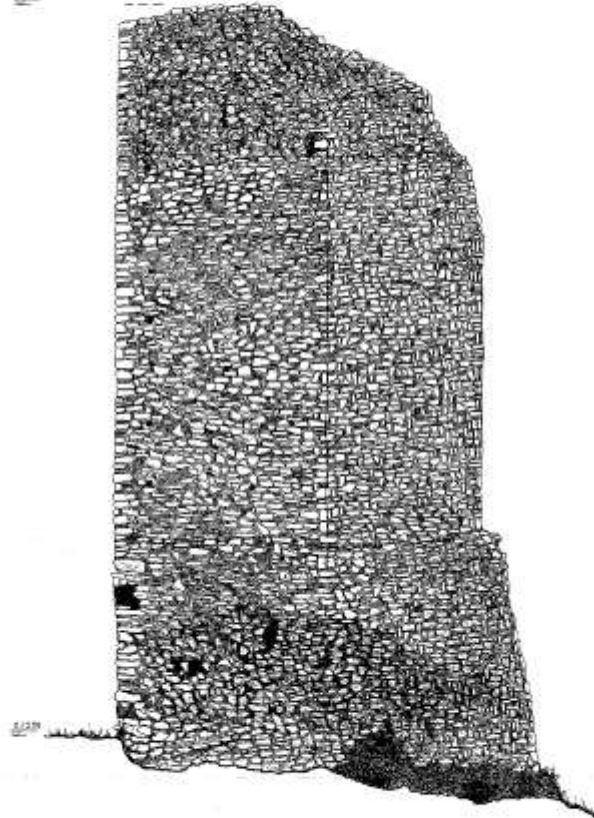
Αποτύπωση Architectural survey

437.92



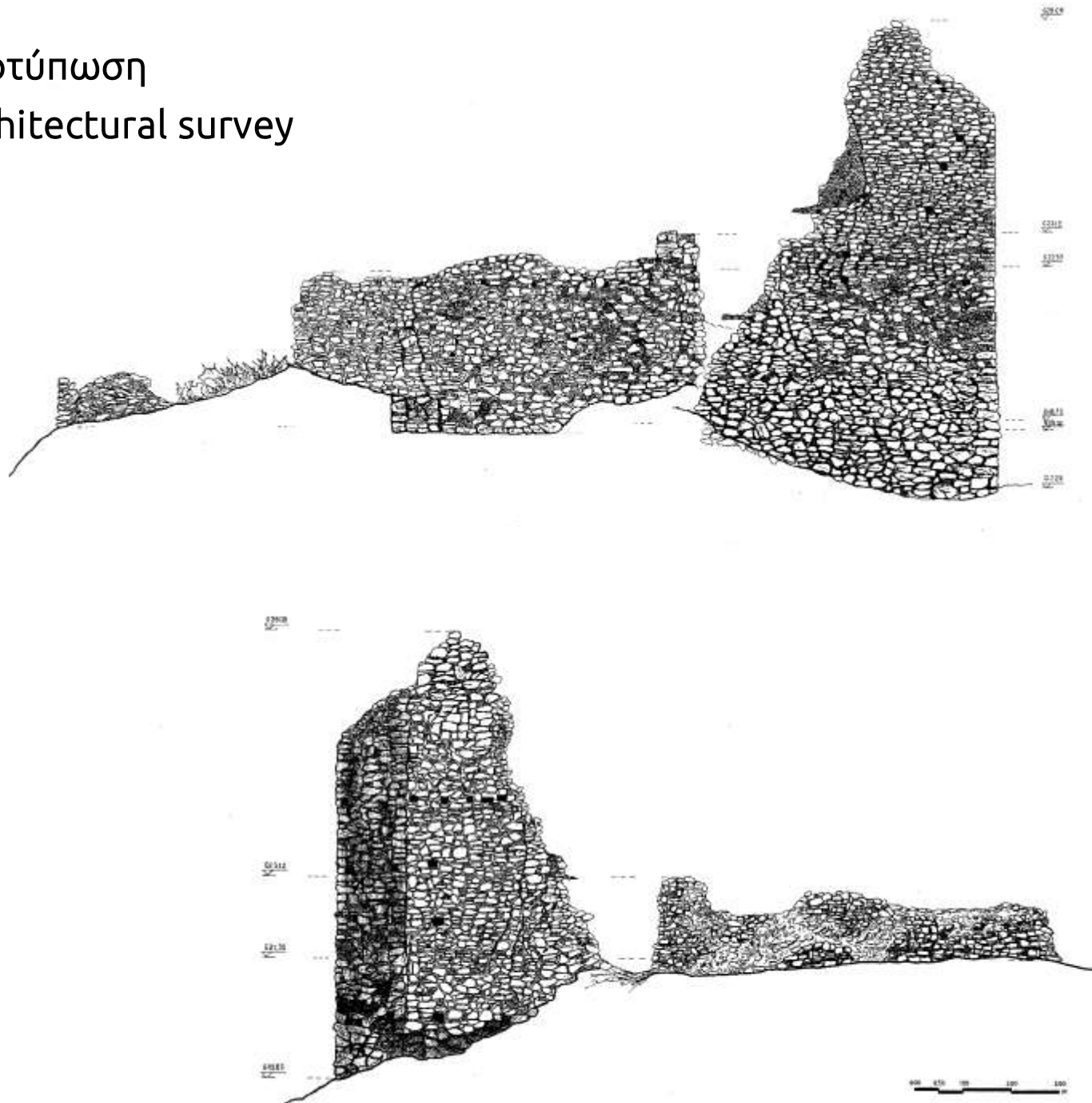
437.92

437.92

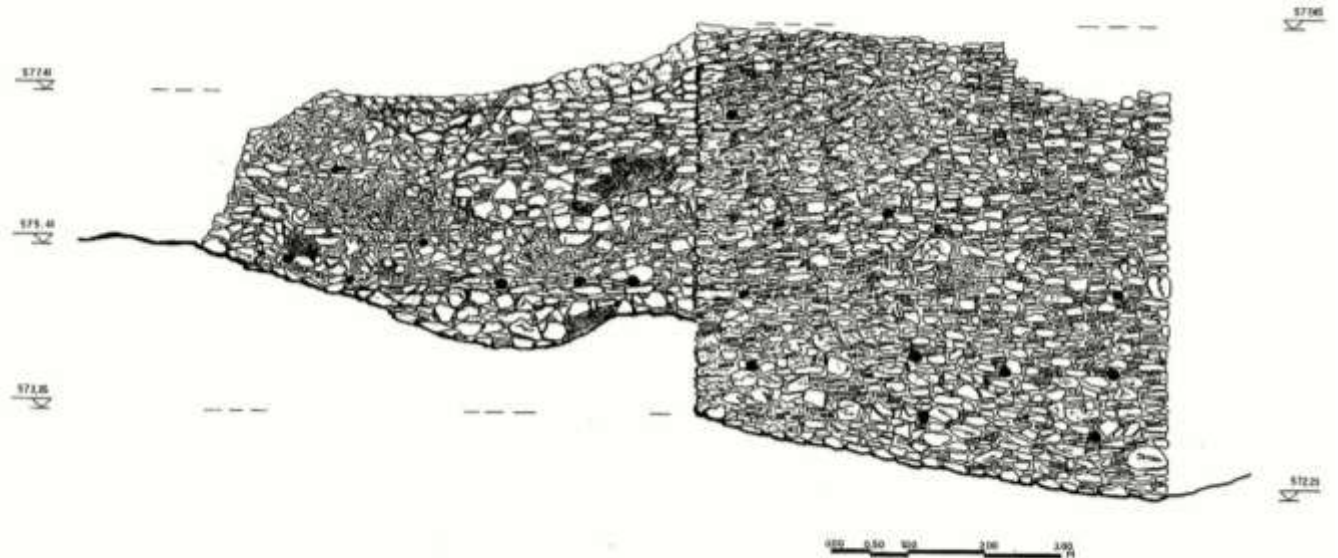
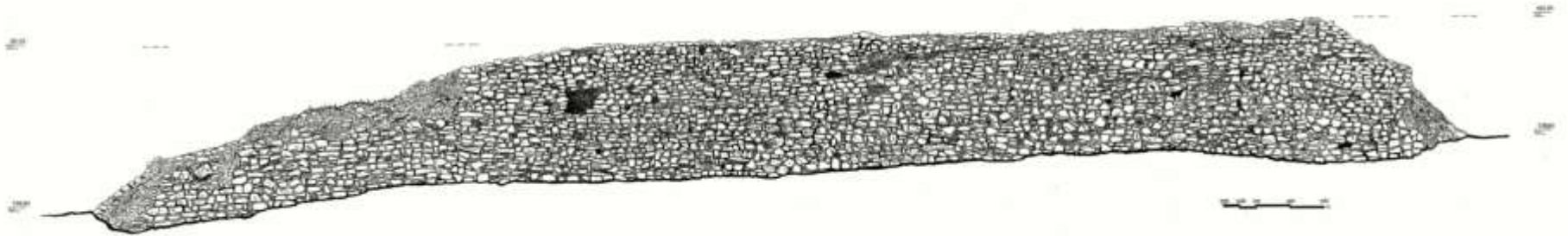


0 50 100 150 200

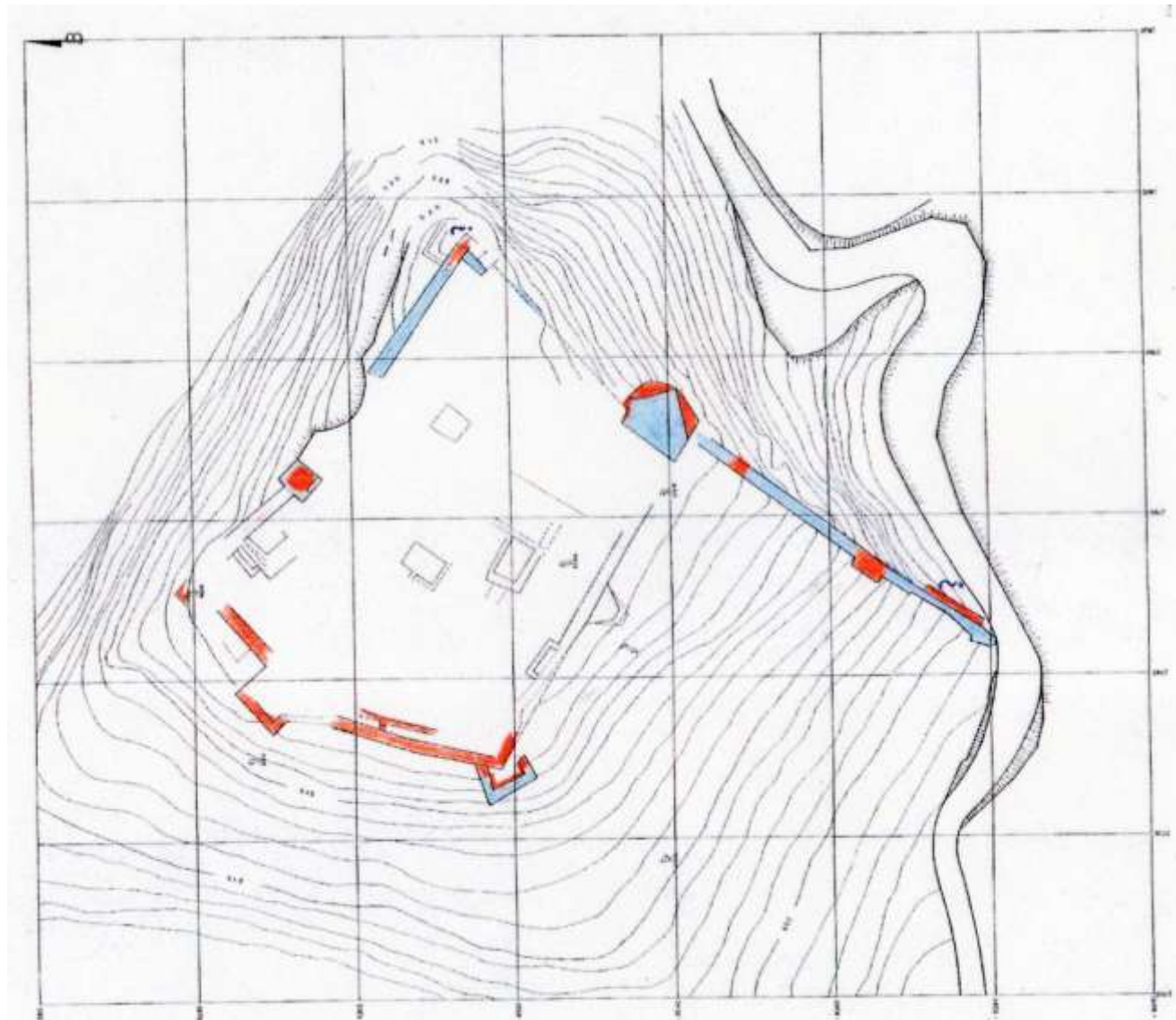
Architectural survey



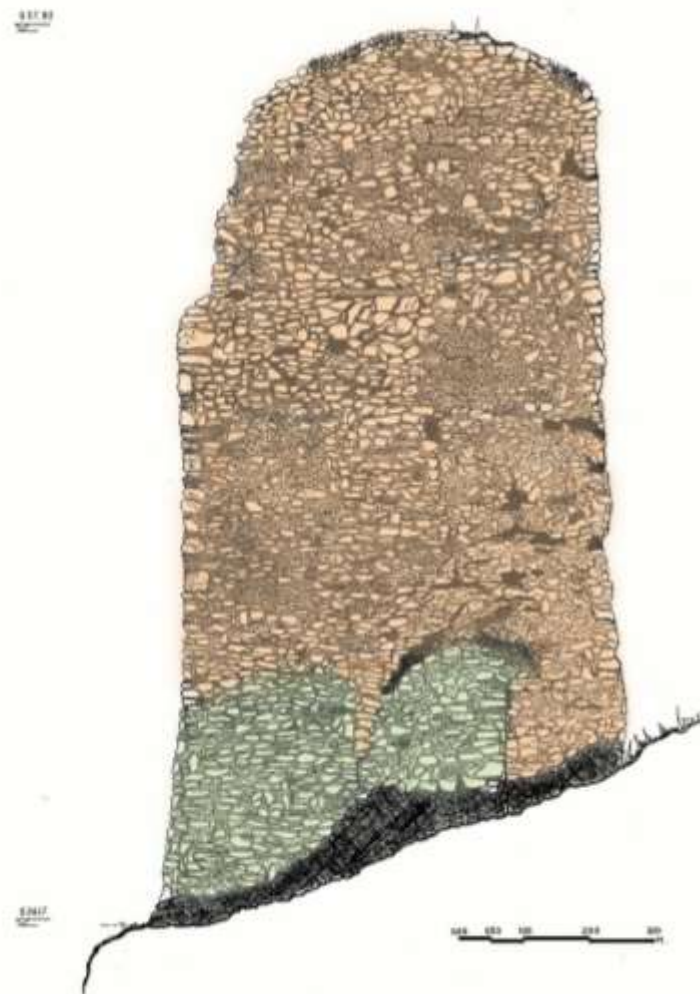
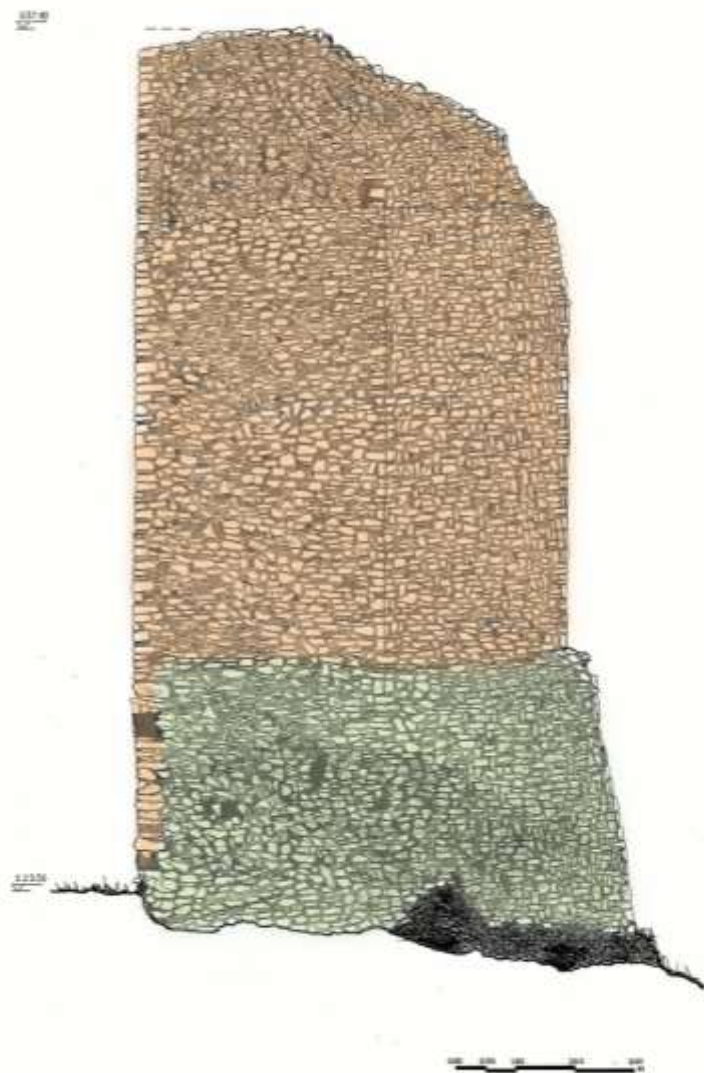
Αποτύπωση Architectural survey



Οικοδομικές φάσεις Structural phases



Οικοδομικές φάσεις Structural phases



Οικοδομικές φάσεις
Structural phases





Οικοδομικές φάσεις
Structural phases



Οικοδομικές φάσεις Structural phases



Οικοδομικές φάσεις
Structural phases



Οικοδομικές φάσεις
Structural phases



Οικοδομικές φάσεις
Structural phases



A photograph of a stone wall with a semi-circular tower, showing different construction phases. The wall is built from rough-hewn stones of various sizes and colors, ranging from light tan to dark brown. The tower is a prominent feature, with a semi-circular top. The wall and tower are situated on a hillside with dry, brownish vegetation. In the background, there is a dense forest of green trees under a blue sky with some white clouds. The text "Οικοδομικές φάσεις" and "Structural phases" is overlaid on the right side of the image.

Οικοδομικές φάσεις
Structural phases

Οικοδομικές φάσεις
Structural phases



Παθολογία

Pathology

- Η χρόνια εγκατάλειψη του κάστρου,
- Οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες,
- Τα φυσικά φαινόμενα,
- Τα εδαφικά δεδομένα και
- Ο ανθρώπινος παράγοντας

είχαν ως συνέπεια την σταδιακή ερείπωσή του και την καταστροφή μεγάλου μέρους της ανωδομής

	Vegetation Βλάστηση		Loose masonry Λύση συνοχής τοιχοποιίας
	Rotten tie - beam Αποσάθρωση ξυλοδεσιάς		Surface corrosion of mortar Επιφανειακή διάβρωση κονιάματος
	Demolished masonry Κατεστραμμένη τοιχοποιία		Mortar corrosion in depth Διάβρωση σε βάθος δομ. Κονιάματος

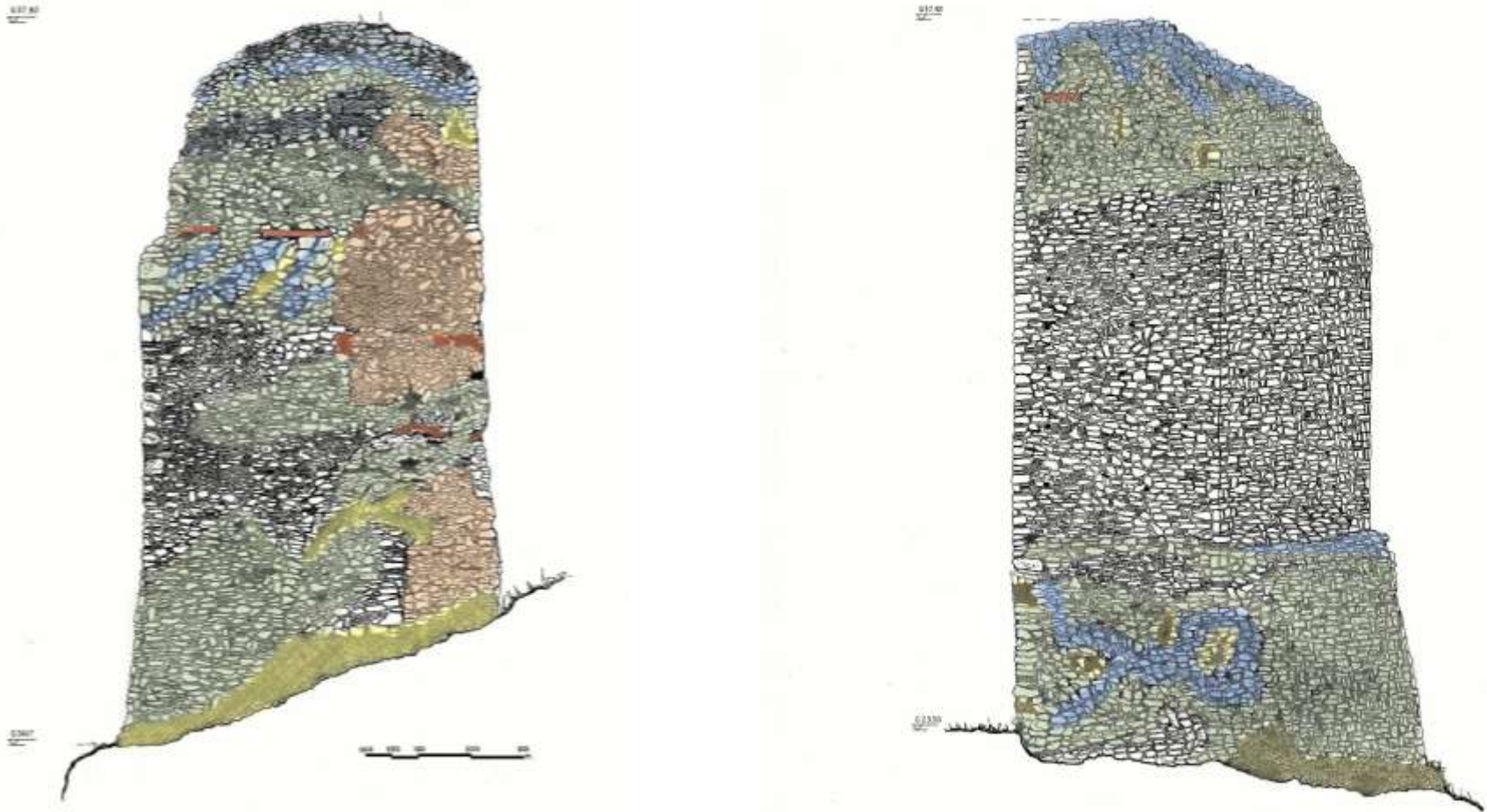
Παθολογία

Pathology



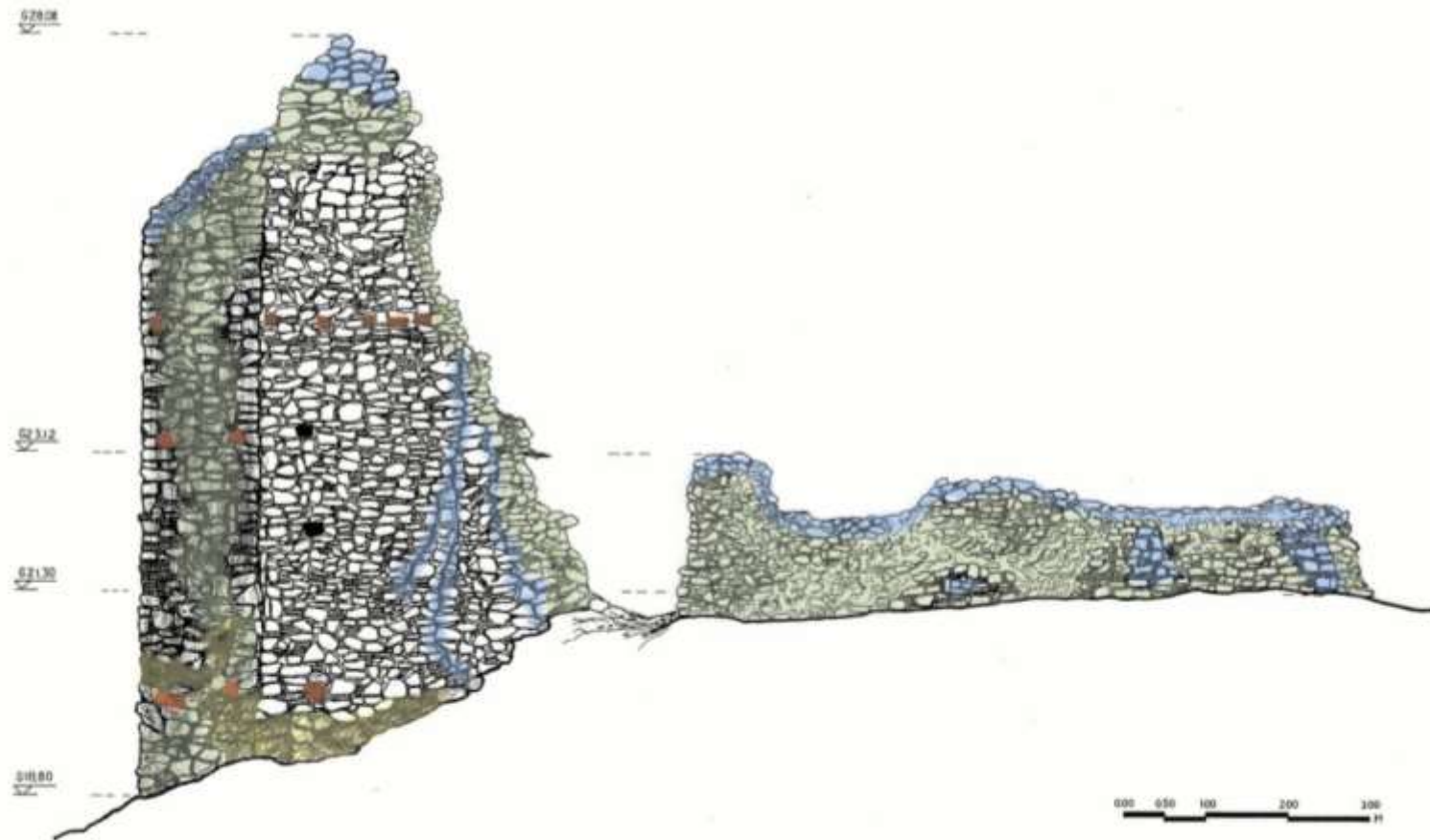
Παθολογία

Pathology



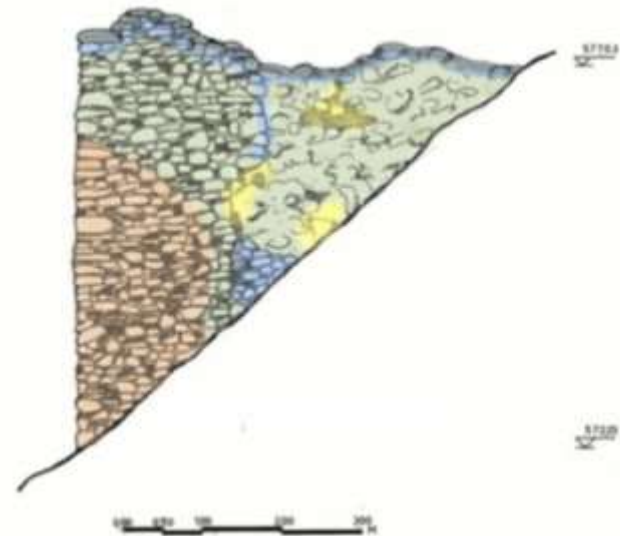
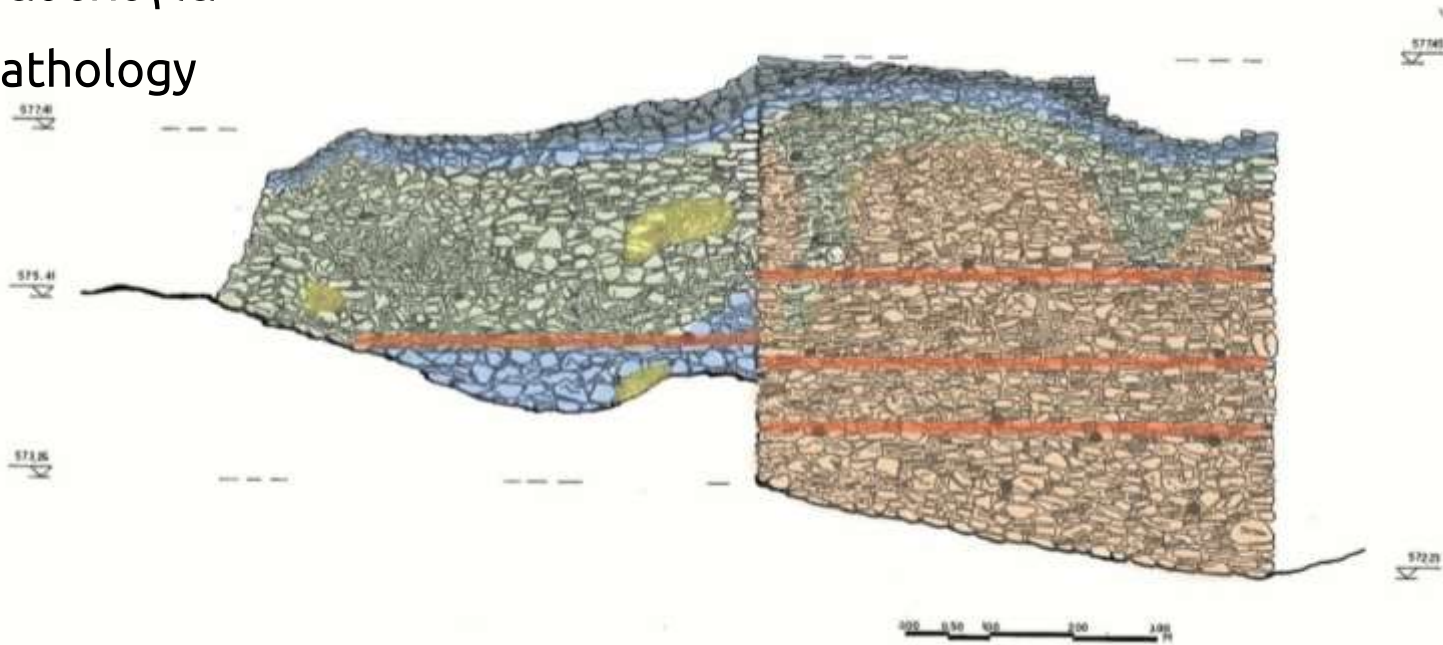
	Vegetation Βλάστηση		Loose masonry Λύση συνοχής τοιχοποιίας
	Rotten tie - beam Αποσάθρωση ξυλοδεσιάς		Surface corrosion of mortar Επιφανειακή διάβρωση κονιάματος
	Demolished masonry Κατεστραμμένη τοιχοποιία		Mortar corrosion in depth Διάβρωση σε βάθος δομ. Κονιάματος

Παθολογία Pathology



 Vegetation Βλάστηση	 Loose masonry Λύση συνοχής τοιχοποιίας
 Rotten tie - beam Αποσάθρωση ξυλοδεσιάς	 Surface corrosion of mortar Επιφανειακή διάβρωση κονιάματος
 Demolished masonry Κατεστραμμένη τοιχοποιία	 Mortar corrosion in depth Διάβρωση σε βάθος δομ. Κονιάματος

Παθολογία Pathology



- | | |
|--|--|
| Vegetation
Βλάστηση | Loose masonry
Λύση συνοχής τοιχοποιίας |
| Rotten tie - beam
Αποσάθρωση ξυλοδεσιάς | Surface corrosion of mortar
Επιφανειακή διαβρωση κονιάματος |
| Demolished masonry
Κατεστραμμένη τοιχοποιία | Mortar corrosion in depth
Διαβρωση σε βάθος όστ. Κονιάματος |

Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



19 201

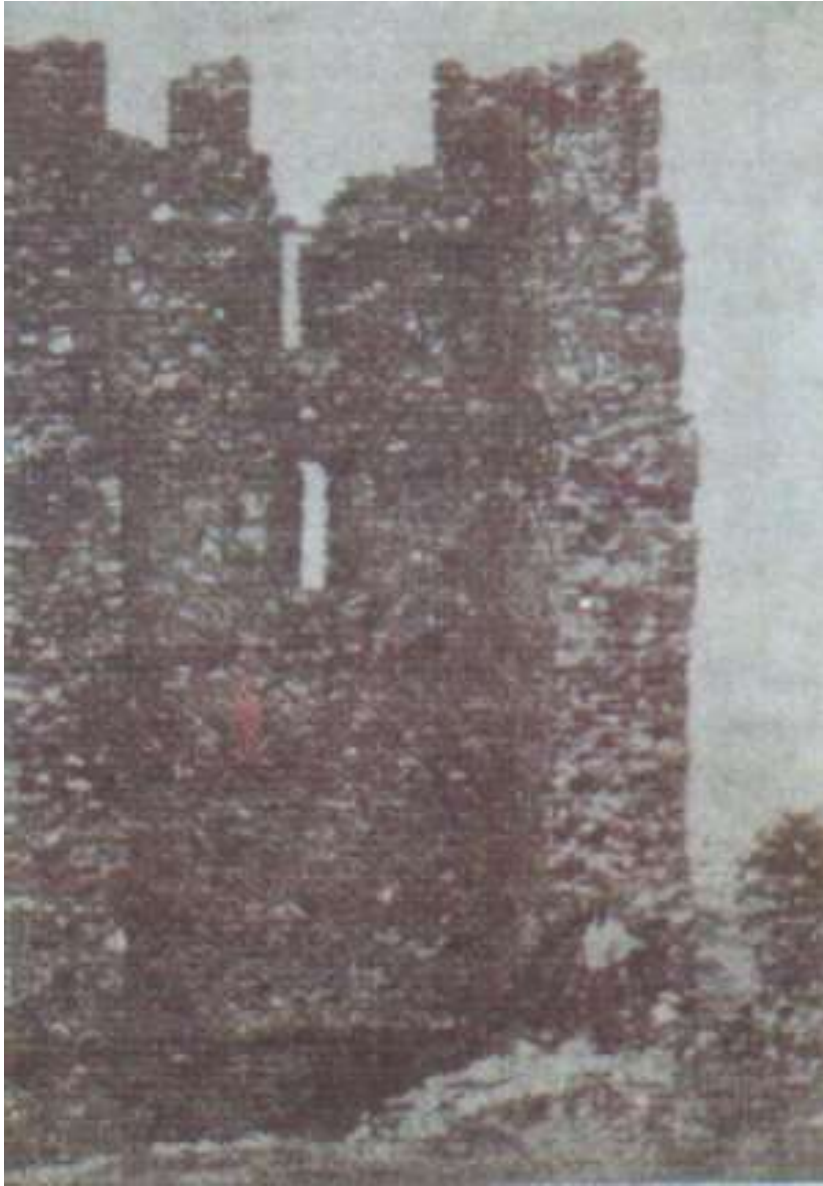
Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία Pathology



Παθολογία
Pathology



Παθολογία
Pathology



Προκαταρκτική γεωλογική έρευνα
Preliminary geological survey



Προκαταρκτική γεωλογική έρευνα
Preliminary geological survey



Προκαταρκτική γεωλογική έρευνα

Preliminary geological survey

Μελετητές:

Σ. Παπαγεωργίου

Μ. Κωνσταντινίδη

Location	Photo(s)	Remedial Works
S. Dimitrios church (Vassiliki)	3	1. Drainage of the runoff waters 2. Reinforcement of foundation
S. George gorge	4	3. Construction of suitable benches to control runoff waters , and protects erosional effects on Eastern slopes of the castle hill. 4. Construction of berms to stabilize steep slopes.
Parts of intermediate wall	8,9,12	4. Reinforcement of foundation by constructing berms. 5. Controlling runoff waters along existing road by constructing a trench. 6. Improve drainage conditions of the wall.
E-NE part of the Acropolis Walls	10	3. Overall slope protection of the Tower foundation by constructing berms or even underpinning. 4. Drainage pattern.
Western Tower of the Acropolis Walls	11	5. Reinforcement of foundation by constructing a berm. 6. Drainage pattern. 7. Protection against weathering processes. 8. Reinforcement of the stability of the walls.

Στερέωση ανωδομής

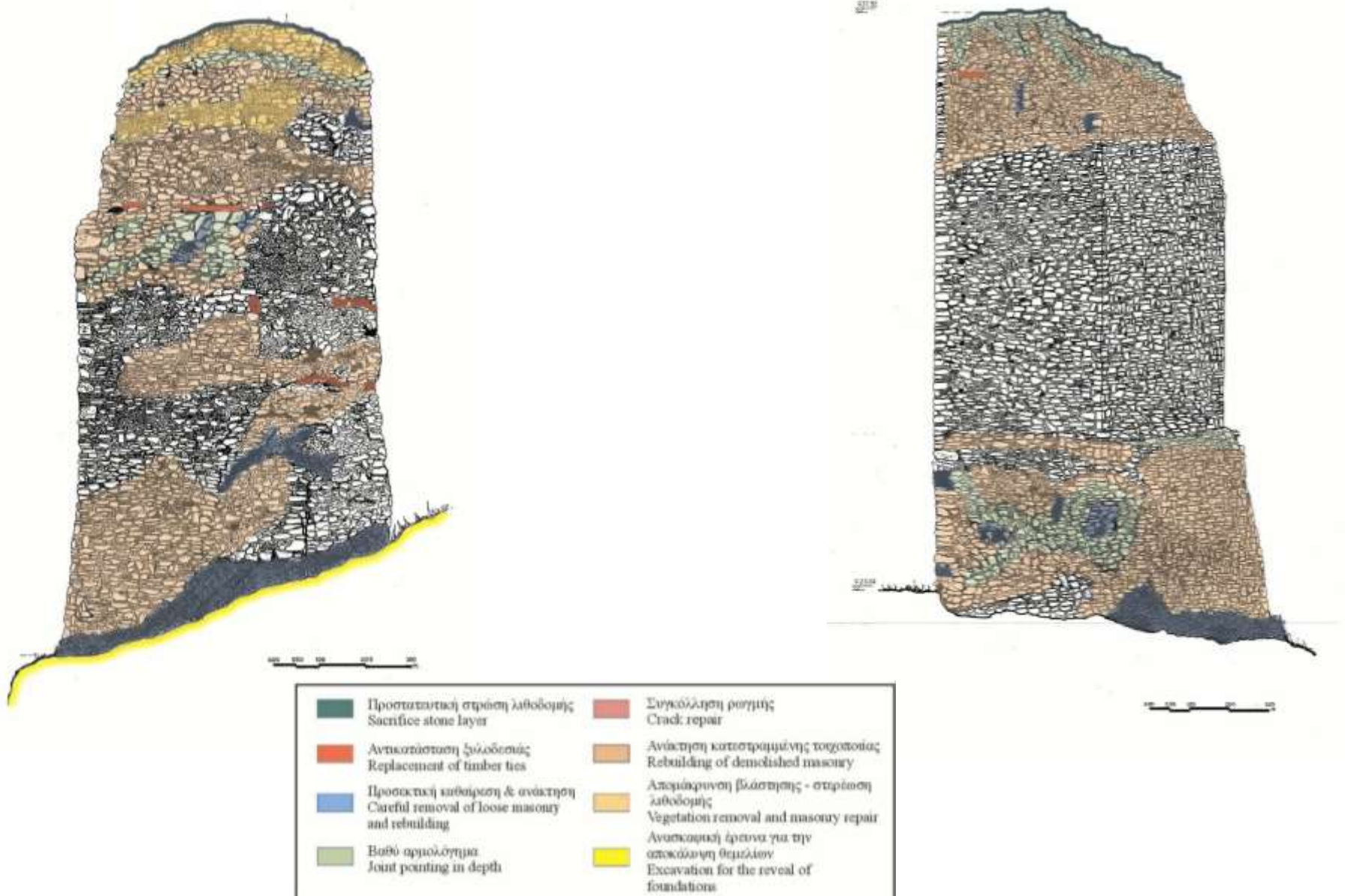
Repair works

Γενικές αρχές προτεινόμενων επεμβάσεων

(σύμφωνα με τους διεθνείς Χάρτες και Συστάσεις):

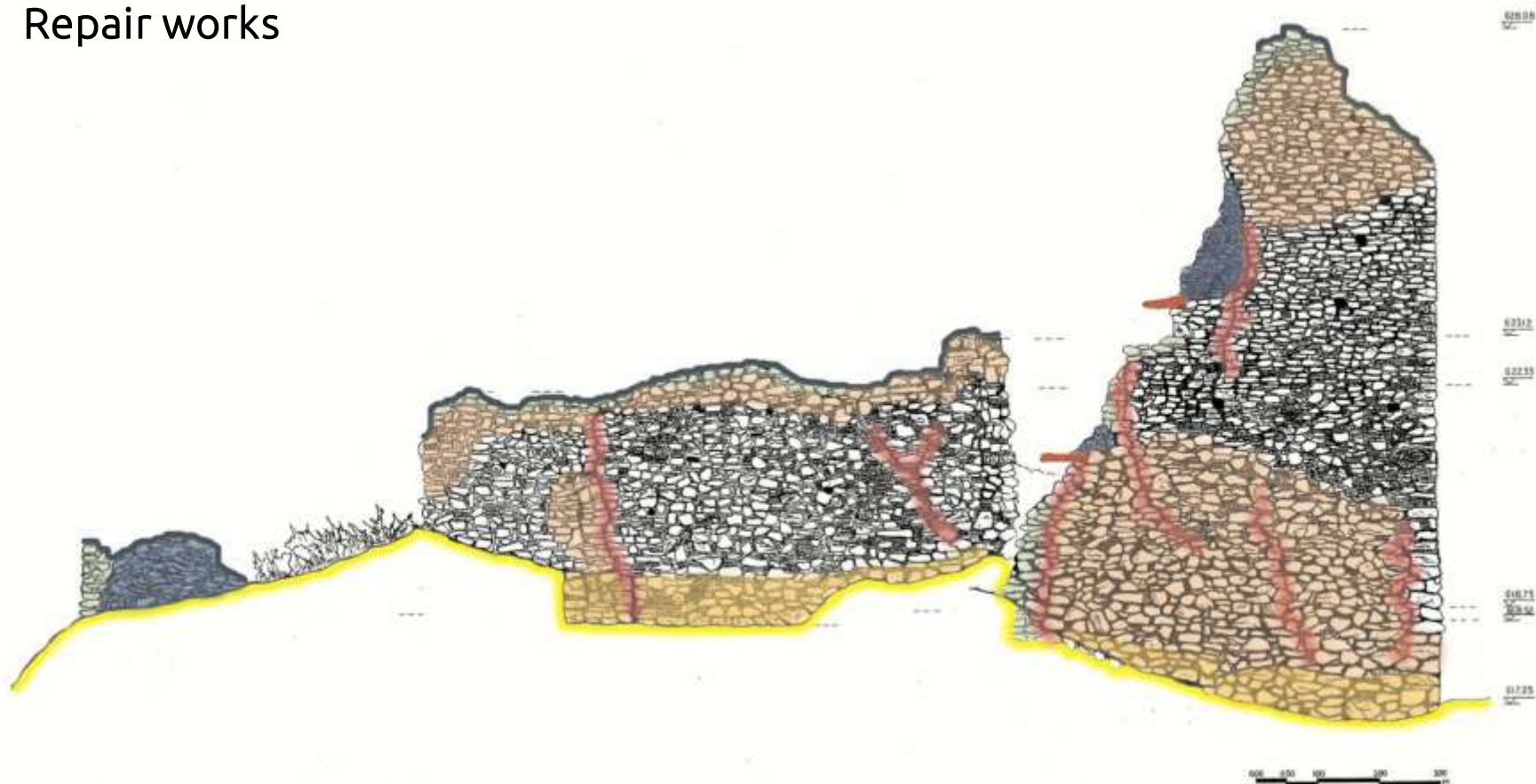
- Διατήρηση και συντήρηση κατά το δυνατόν των αυθεντικών υλικών δόμησης
- Χρήση παραδοσιακών υλικών και τεχνικών στις επεμβάσεις
- Ελαχιστοποίηση των επεμβάσεων στις εντελώς απαραίτητες για τη διάσωση των ανωδομών
- Περιορισμός των ανακατασκευών στις εντελώς απαραίτητες για λόγους ευστάθειας
- Διάκριση των ανακατασκευασμένων τμημάτων από τα αυθεντικά

Repair works



Στερέωση ανωδομής

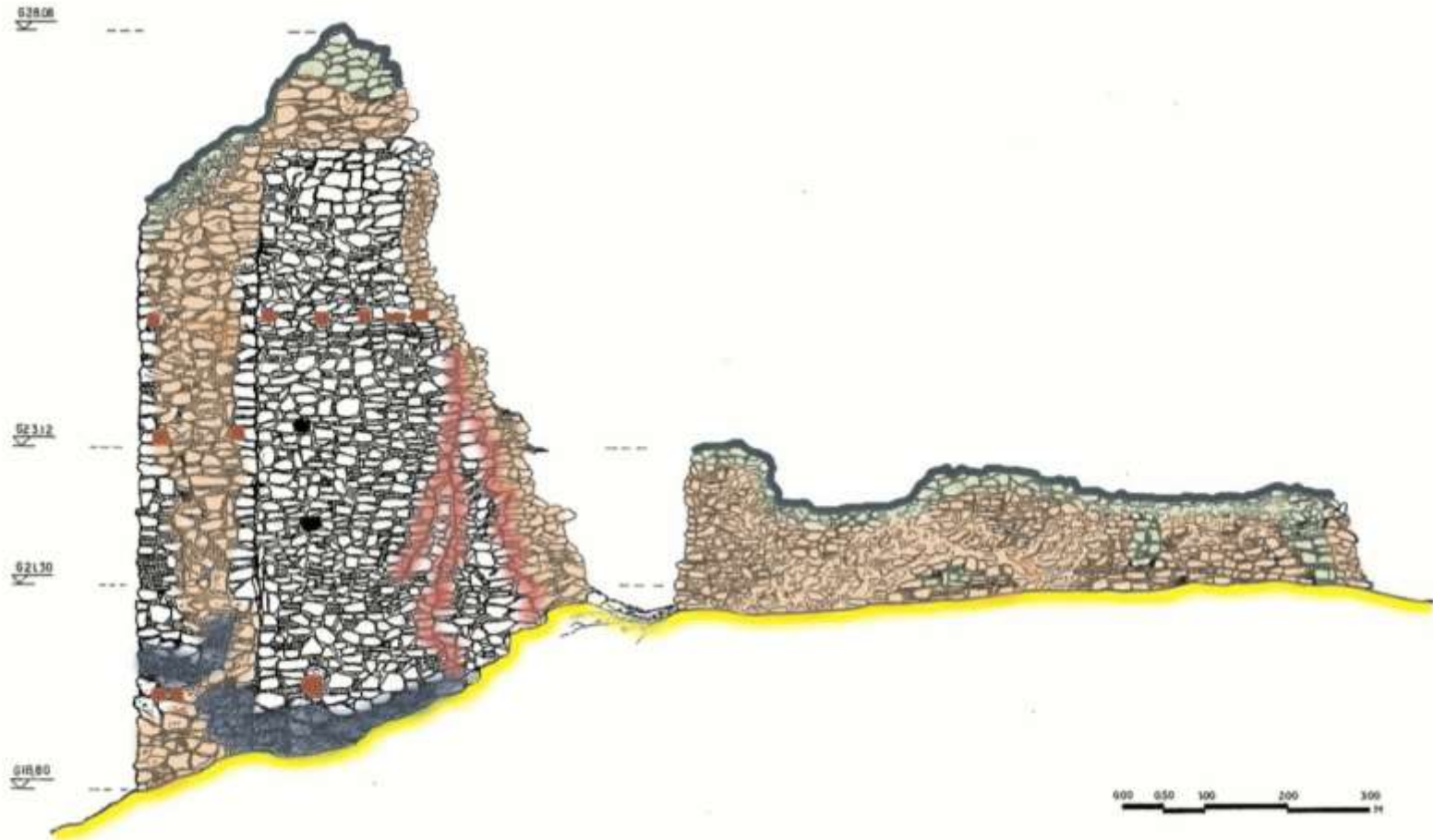
Repair works



	Προστατευτική στρώση λιθοδομής Sacrifice stone layer		Συγκόλληση ρωγμής Crack repair
	Αντικατάσταση ξυλόδεσμών Replacement of timber ties		Ανάκτηση κατεστραμμένης τοιχοποιίας Rebuilding of demolished masonry
	Προσεκτική κατεδάφιση & ανόρθωση Careful removal of loose masonry and rebuilding		Απομάκρυνση βλάστησης - στρώση λιθοδομής Vegetation removal and masonry repair
	Βοθό αρμολόγημα Joint pointing in depth		Ανασκαφή έρευνα για την αποκάλυψη θεμελίων Excavation for the reveal of foundations

Στερέωση ανωδομής

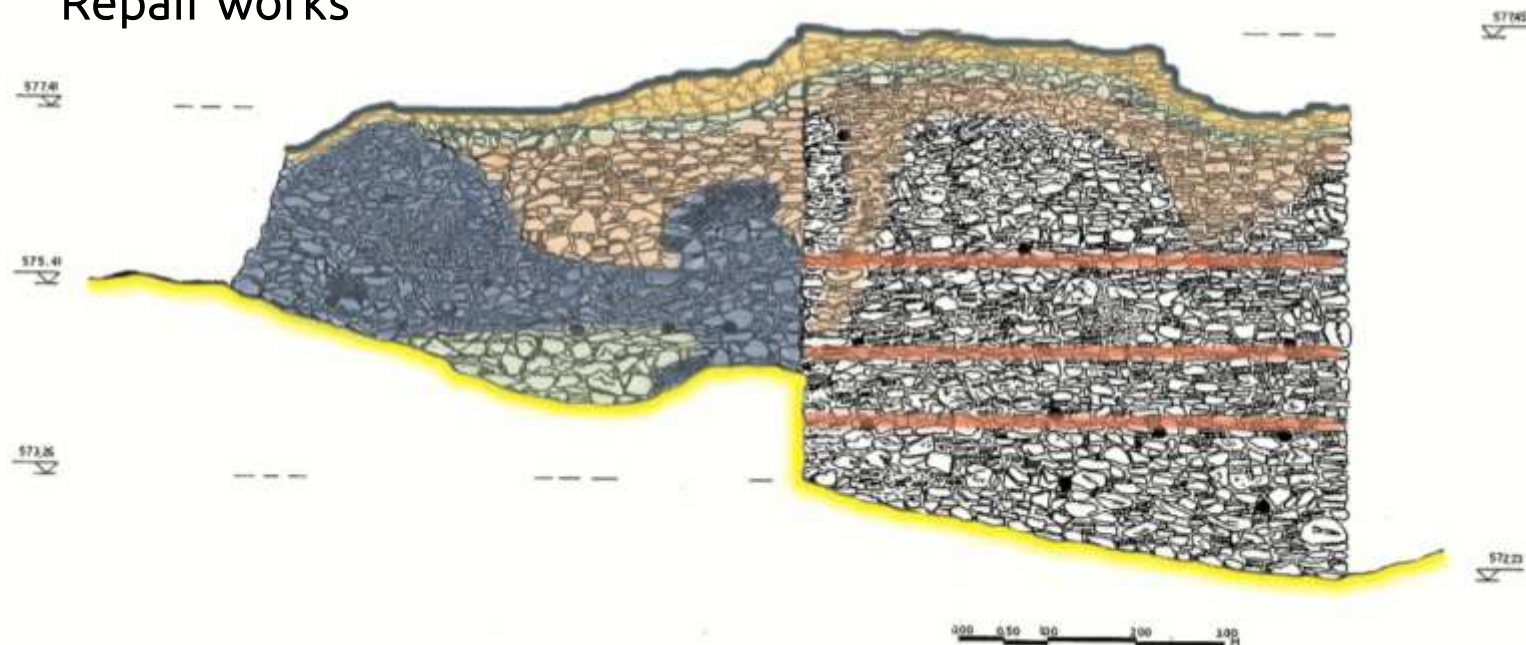
Repair works



 Προστατευτική στρώση λαθοδομής Sacrifice stone layer	 Συγκόλληση ρωγμής Crack repair
 Αντικατάσταση ξύλοδεσιών Replacement of timber ties	 Ανάκτηση κατεστραμμένης τοιχοποιίας Rebuilding of demolished masonry
 Προσεκτική καθαίρεση & ανάκτηση Careful removal of loose masonry and rebuilding	 Απεμάκρυνση βλάστησης - στερέωση λαθοδομής Vegetation removal and masonry repair
 Βοθό αρμολόγημα Joint pointing in depth	 Ανασκαφική έρευνα για την αποκάλυψη θεμελίων Excavation for the reveal of foundations

Στερέωση ανωδομής

Repair works



Προστατευτική επίστρωση λιθοδομής	Συνεπόμενη μόνωση
Αντικατάσταση ξυλόδεσμών	Αντικατάσταση κατεστραμμένων τοιχοποιιών
Προστατευτική υπόστρωση & αντιστάθμιση	Απομάκρυνση βλάστησης - στήριξη μισοδομής
Βαφή φασκόλιση	Αποκατάσταση έδρας για την αποκατάσταση θεμελίων
	Εκσκαφή για την αποκάλυψη των θεμελίων

Η σύγχρονη πόλη

The modern city

- Τα Σέρβια είναι το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της περιοχής. Ο Δήμος Σερβίων αποτελείται από 14 κοινότητες με συνολικό πληθυσμό, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, 15.000.000 κατοίκους.
- Συγκεντρώνει υπηρεσίες, σχολεία, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ένα τεχνικό λύκειο.
- Τα εμπορικά καταστήματα και οι μεταποιητικές μονάδες έχουν κατά κανόνα οικογενειακό χαρακτήρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον τριτογενή τομέα (Υπηρεσίες και μικρά καταστήματα), ενώ ένα μέρος απασχολείται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία και το υπόλοιπο στα εργοστάσια της ευρύτερης περιοχής.
- Η ανεργία είναι υψηλή και προσβάλλει κυρίως τους νέους. Η ανεργία ήταν η αιτία του μεγάλου κύματος μετανάστευσης προς την Ελλάδα και προς το εξωτερικό που παρατηρήθηκε στην περιοχή, ιδιαίτερα κατά τις 10ετίες 1960-1970.
- Ο τουρισμός, παρά τα πολιτιστικά αποθέματα της περιοχής και το εντυπωσιακό φυσικό περιβάλλον, δεν είναι ανεπτυγμένος.

POPULATION

No	Ex Municipality or Community	Population 1991	Population 1999 (estimate)
1	Servia	4.127	4.000
2	Avles	490	400
3	Vathilakkos	634	600
4	Goules	250	150
5	Imera	333	150
6	Cranidia	699	600
7	Lefkara	288	250
8	Metaxa	598	250
9	Mesiani	489	400
10	Neraida	182	100
11	Platanorevma	1112	1100
12	Polirracho	438	300
13	Roditis	371	350
14	Trigoniko	381	200
	Total	10.392	8.850

OCCUPATION

Settlement	Primary Sector %	Seconda ry Sector %	Tertiar y Sector %	Non- declare d %	Total %	Unemp loymen t %
Servia	23	31	45	1	100	13
Avles	35	25	38	2	100	17
Vathilakkos	27	27	43	3	100	13
Goules	60	22	16	2	100	6
Imera	57	22	20	1	100	7
Cranidia	41	28	29	2	100	11
Lefkara	62	7	22	9	100	17
Metaxa	40	28	31	1	100	6
Mesiani	40	22	33	5	100	8
Neraida	12	32	55	1	100	27
Platanorevma	22	41	31	6	100	7
Polirracho	46	24	29	1	100	14
Roditis	51	9	33	7	100	20
Trigoniko	67	14	19	0	100	4
Total in the Municipality	34	27	37	2	100	12

Προοπτικές ανάπτυξης
Development prospects



19 201

Προοπτικές ανάπτυξης Development prospects

Τα πολιτιστικά αποθέματα και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής με τη σωστή ανάδειξη και διαχείριση θα μπορούσαν να συμβάλλουν καθοριστικά στην οικονομική ανάκαμψή της με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η συνεργασία του Δήμου Σερβίων με τους όμορους Δήμους Αιανής και Βελβεντού, με αντίστοιχο πολιτιστικό και φυσικό πλούτο για την τουριστική ενοποίηση της περιοχής, με προγράμματα ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και δημιουργίας διαδρομών πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος θα προσελκύσει επισκέπτες και θα παρατείνει το χρόνο παραμονής τους. Η δημιουργία Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος θα μπορούσε να παίξει καθοριστικό ρόλο.

Προοπτικές ανάπτυξης Development prospects

Ένα πρόγραμμα δράσης με άμεσους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους θα βοηθήσει στο σωστό προγραμματισμό ενεργειών και στην αποτελεσματικότητά τους. Το πρόγραμμα αυτό, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να στοχεύει στην:

- Διαφύλαξη και προστασία κάθε υλικής μαρτυρίας του απώτερου και πρόσφατου παρελθόντος
- Στερέωση και ανάδειξη του μνημειακού πλούτου
- Αξιοποίηση των υδάτινων πόρων
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση για την προστασία των μνημείων και του φυσικού περιβάλλοντος
- Βελτίωση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών στους επισκέπτες
- Έκδοση και διάχυση σχετικού πληροφοριακού υλικού
- Σχεδιασμό και υλοποίηση πολλαπλών δραστηριοτήτων για την προσέλκυση επισκεπτών και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.